

Globale verdikjeder

En kort innføring som kan brukes i forbindelse med undervisningsoppleggene.

En «verdikjede» refererer til [alle prosessene og aktivitetene som inngår i å skape en vare eller en tjeneste](#). Avhengig av hva slags produkt det er snakk om kan dette for eksempel innebære:

- Å utvikle en idé og et design
- Å skaffe råvarene som trengs for å lage produktet og å bearbeide råvarene
- Å sette de forskjellige delene som inngår i produktet sammen til et ferdig produkt
- Å markedsføre produktet
- Å frakte produktet fra fabrikk til utsalgssteder

Dette kalles en verdikjede fordi [hver aktivitet bidrar til å øke produktets verdi](#). De forskjellige prosessene som inngår i verdikjeden kan enten gjennomføres av [ett og samme selskap, eller de kan fordeles over flere](#).

I dagens verden er veldig mange av denne typen verdikjeder globale. Det betyr at [de ulike prosessene som verdikjeden består av finner sted i forskjellige deler av verden](#). For eksempel kan en t-skjorte designes i ett land, mens bomullen som trengs for å lage den gros i et annet, knappene lages i et tredje og fabrikk som syr t-skjorten sammen ligger i et fjerde land. T-skjortene vi har i skapet, og mange andre ting vi bruker i hverdagen, har altså levd et langt liv og ofte reist gjennom mange land før de ender opp hjemme hos oss. Dette er noe de fleste av oss kanskje ikke tenker så mye over i hverdagen.

Globale verdikjeder kan sies å være både positive og negative, avhengig av hvem du spør. Tilhengere peker for eksempel på at globale verdikjeder kan bidra til å [skape nye jobber og økonomisk vekst, særlig i land i det globale sør](#). Kritikere trekker blant annet frem at [transport mellom de ulike leddene i globale verdikjeder fører til mye klimagassutslipp og at økonomisk vekst for land i det globale sør ikke er noen garanti](#). Globale verdikjeder kan også gjøre det vanskeligere for oss som forbrukere å vite hvor og hvordan tingene våre er produsert. Men, det finnes allikevel metoder vi forbrukere kan benytte oss av for å undersøke dette. I Norge har vi for eksempel en Åpenhetslov, som gjør det mulig for oss å [be selskaper om mer informasjon om blant annet arbeidsforholdene til de som lager produkter vi kjøper](#).